

בלבבי משכן אבנה

לאנשים שרוצים להתקדם בחיים

"אבל דבר אחד אני יודע - אם הסוחר היהודי מתעניין בסחורה, אות הוא שה'ביזנס' מוצלח!"

ובכן, חשב עשו לעצמו - אם יעקב אחי הממולח מתעניין בסחורה הזאת שנקראת 'עולם הבא', מי יודע מה היא צופנת בקרבה! מה עושים? חכך עשו בליבו והחליט: נלך על כל הקופה - נסלול ליהודים 'כבישים מהירים', נבנה להם 'גשרים עוקפים', נמנה אותם 'למנכללים', ונזכה גם לעולם הזה וגם לעולם הבא.

דרש רבי חנינא בר פפא, ואיתימא רבי שמלאי (ריש מסכת ע"ז): לעתיד לבא מביא הקדוש ברוך הוא ס"ת ומניחו בחיקו, ואומר: מי שעסק בה יבא ויטול שכרו. מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבו-ביא, שנאמר: כל הגוים נקבצו יחדו וגו', אמר להם הקדוש ברוך הוא: אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנסו כל אומה ואומה וסופריה, שנאמר: ויאספו לאומים, ואין לאום אלא מלכות, שנאמר: ולאום מלאום יאמץ וכו'. נכנסה לפניו מלכות רומי תחלה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: במאי עסקתם? אומרים לפניו: רבש"ע, הרבה שווקים תקננו, הרבה מרחצאות עשינו, הרבה כסף וזהב הרבנו, וכולם לא עשינו אלא בשביל ישראל כדי שיתעסקו בתורה. אמר להם הקדוש ברוך הוא: שוטים שבעולם, כל מה שעשיתם - לצורך עצמכם עשיתם, תקנתם שווקים להושיב בהן זונות, מרחצאות - לעדן בהן עצמכם, כסף וזהב שלי הוא, שנאמר: לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות וכו', מיד יצאו בפחי נפש!... זהו זה - אי אפשר לרקוד על שתי החתונות בבת אחת!

סיפר אחד מגדולי המגידים: שמעתי עובדה ב'אנטוורפן', בימים ההם היהלומים היו בשיא תפארתם, הממון היה ברום מעלתו, ולא היה מצוי בנות שינשאו לבן תורה. והנה בת אחת מהסמינר המקומי התעקשה להנשא דוקא לבן תורה שע-תיד לשבת ולשקוד על לימוד הגמרא. זה היה דבר יקר. בסעודת ה'שבע ברכות' השתתפו רבים וטובים מתושבי העיר, ובראשם הרבנים. בשעת הסעודה, נאם שם מנהל הסמינר הרב 'אורבך'. בדרשתו שאל, כתוב בחז"ל: "יקרה היא מפנינים - מכהן גדול שנכנס לפני ולפניו". ונשאלת השאלה, מדוע אין אפשרות לפרש כפשוטו 'יקרה היא מפנינים' מיהלומים יקרים? התשובה היא פשוטה בתכלית - אמר בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל: אם יאמרו לאדם, הנה היהלום הזה יקר יותר מערימת המלפפונים העומדת בצידי החדר, יצחקו עליו, מה? זה לא פשוט? כמו כן לענין התורה - אם נאמר שהתורה יקרה מיהלום, זה כמו לומר יקרה היא מקילו מלפפונים. אם כן ודאי שהכוונה לפנינים אמיתיים לא פנינים מ'הבורסה'.

ברכת שבת שלום, העורך

סיפור ולקחו

בפרשתנו: "וישב יעקב" אמרו חז"ל (בראשית רבה פד, ג) ביקש יעקב לישוב בשלוה. קפץ עליו רוגזו של יוסף. לא דיין לצדיקים מה שמתוקן להם לעולם הבא, אלא שמבקשים לישוב בשלוה בעולם הזה. הגאון רבי מרדכי הכהן שהיה תלמידי רבינו יוסף קארו והמב"ט ז"ל, עמד בספרו 'שפתי כהן' על קושיית המפרשים - כיצד יתכן שיעקב אבינו ביקש לשבת בשלוה? וכה דרש:

וישב וי-שב. יעקב אבינו מידת האמת שנה את הרמאות, ורצה להגיע לדרגת העולם הבא בו הכל אמת לאמיתה, מקום בו א"צ להשתמש ב'אחיו אני ברמאות' כדי להתקיים, ה'שלוה' אותה ביקש היא לחיות חיי אמת ללא כחל ושרק. אבל 'קפץ עליו רו-גזו של יוסף' מלשון 'תוספת' שהוסיפו לו מאורעות וגלויות, ובעל כרחך שב הוא 'לעוקבא ולרמיותא' כי הרמאות מוכרחת היא לעולם הזה. זהו ה'וי-שב' כאב לו ליעקב אבינו שהוכרח לשוב כביכול לחיים שאינם אמת לאמיתה. ארבעה פעמים הוכרח יעקב אבינו להשתמש ברמאות - וכנגדן נגזר על בניו ארבע גלויות.

הפעם הראשונה בו יעקב רימה את עשו - היה בבטן אמו, "בבטן עקב את אחיו שרימהו שייפה העולם הזה בפניו". וכה אמר לו: אחי יש לפנינו שני עול-מות 'עולם הזה' ו'עולם הבא'. אתה יודע מה זה עולם הזה? בעולם הזה יש הרבה כסף - 'גורדי שחקים' 'מגדלי התאומים' 'זואלט סטריט' - בקיצור חרושת הכסף העולמי. יש גם הרבה כבוד ושלטון - ה'בית הלבן' וה'קרמלין'. יש הרבה כח - 'טילים חכמים' 'נושאות מטוסים' ו'צלולות גרעיניות'. יש גם הרבה תאוות - 'מכוניות' 'אופנועים' ו'...אייפונים'.

ממשיך יעקב אבינו ומקריא לו את דברי הרמב"ם (פ"ח מתשובה ה"ב): "העולם הבא אין בו גוף וגויה אלא נפשות הצדיקים בלבד בלא גוף כמלאכי השרת, הואיל ואין בו גויות, אין בו לא אכילה ולא שתיה ולא דבר מכל הדברים שגופות בני אדם צרי-כין להן בעולם הזה וכו', כך אמרו חכמים הראשו-נים, העולם הבא אין בו לא אכילה ולא שתיה, אלא צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהן ונהנין מזיו השכינה".

ככה? ענהו עשו - אם כן, בא נעשה הסכם - אני אקח את העולם הזה, ואתה תיקח את העולם הבא!

אבל עשו לא היה טיפש - ידוע הוא הסיפור על ה'פריץ' שעקב אחר תהלוכותיו של סוחר יהודי ממולח, מי יודע, שמא ואולי ידבק בו מבת מחכמתו של היהודי. שבת אחת ישב לו הסוחר בבית הכנסת, וחשקה נפשו ב'מפסיר'. התחיל שם תחרות מי יזכה בעליה הנכבדה - מיודענו הסוחר לא חשך מאמץ, והגביה את המחיר פעם אחר פעם. ה'פריץ' שנכח במקום הקפיץ את המחיר בבת אחת לסכום עתק. הגבאי ניגש אל ה'פריץ' ושאל אותו בדרך ארץ: "אתה יודע מה מוכרים כאן?". "לא" השיבו ה'פריץ',

נושאים בפרשה

וישב - אח

היה רועה את אחיו. אח. לשון איחוי וחיבור של חלקים. והכח המפריד בין האחים הוא בחינת חטא, אח-ט. כי חיבור שלם הוא עשרה, ששכינה שורה בתוכה. והחטא נותר בפרוד ט, ללא הגעה לעשרה, שכינה. והוא בחינת אנחה ששוברת גופו של אדם - כלומר שוברת, לקיחת דבר מאחד, אח-ד. ופרודו לארבע, חצי, וחצי לחצי.

ובחינת שורש קלקול זה הוא אחאב כמ"ש בסנהדרין, אח לשמים, ואב לע"ז. כי שמים בחינת אחדות אש ומים כמ"ש בחגיגה, ואח לשמים מפריד גם במקום האחוה. והיפוכו הוא אחיה השילוני. שילה, של-יה. אחיה, אח-יה. בחינת 'יוד' באיש ו'הה' באשה מחוברים.

וירידה זו מן האחדות לפרוד נקראת שבירה כנ"ל, וכן מוגדרת בלשון רבותינו ירידה ממדרגת אדם למדרגת בהמה, "נמשלו כבהמות נדמו". והכח המאחד בין בהמות הוא המאכל, בחינת אני וחמורי נאכל מאבוס אחד. וכח

(המשך בעמוד ה')

ירושלים	תל אביב	BROOKLYN	LAKEWOOD	LOS ANGELES	MEXICO CITY	PANAMA	SAO PAULO	HONG KONG
4.00	4.14	4.11	4.14	4.25	5.38	5.38	7.21	5.21
5.15	5.16	5.14	5.17	5.24	6.32	6.30	8.18	6.16
5.53	5.49	5.42	5.44	5.56	7.09	7.09	8.52	6.52

נא לשמור על קדושת הגיליון

מן הנלמד בכולל מתוך שיעורו של מורנו ורבינו הרב איתמר שורץ שליט"א

שיעור כללי בסוגיית קרן בענין יושם השור ויחלט השור

י. י"ל דיש ב' גדרי חיוב בשור תם - חיובא ד'שור' וחיובא ד'גברא'

והנה יש מקום גם להבין, וכן דן ב"אילת השחר" (והובאו דבריו בהגהות ע"ד הגר"ח), דאמנם בשור תם נאמר גדר של חיובא דשור, אבל מ"מ יש מלבד זאת גם חיובא דבעלים, ולפי מה שנתבאר דיסוד דברי רע"ק דס"ל יוחלט השור זה מכח הגדר המחודש של חיובא דשור, א"כ אם נימא דיש גם חיובא דבעלים, הרי שכלפי חיובא דבעלים יודה רע"ק לרי"ש דהוי רק יושם השור, דחיוב זה הוי ככל חיובי ממון דעלמא, והשור יהיה רק בגדר אפותיקי בלבד.

ואמנם גם אם נימא דיש ב' יסודות של חיוב, בכל זאת הדין הוא דבמקום שאבד השור הניזק הפסיד חלקו, כדאינתא בסוף פרקין, ולא נימא דיחזור הניזק לתבוע את המזיק מדין חיובא דבעלים, דהרי מ"מ נתקיימה גבייתו של הניזק בעצם כך שהוא נעשה שותף בשור, וכשהפ"סיד חלק השותפות אין המזיק צריך לשלם שוב פעם, דהרי אין זה ב' חיובים נפרדים [דאם אכן הם חיובים נפרדים היה צריך להיות שלעולם ישלם ב' פעמים], אלא יסוד הדבר הוא חיובא דשור שמכח זה הניזק נעשה שותף, אלא דאחרי שהוא נעשה שותף מכח חיובא דשור, מונח על הגברא ג"כ חיוב לקיים חיוב זה.

עכ"פ עלה בידינו דלפי דברי הגר"ח אין מקום לדון בדעת רע"ק אם הדין יוחלט הוא לטור בת המזיק או הניזק, דיסוד הדבר מטעם אחר לגמרי, מחמת שיש חיוב על השור עצמו, ולכן חידשה התורה שהניזק נעשה שותף בשור, אך בדעת רי"ש דחולק וסובר דיושם שור, עדיין יש מקום לדון אם הוי לטובת המזיק או הניזק וכפי שנתבאר לעיל. [ולכאורה דברי הרבינו חננאל דנקט דביד הניזק לכוף את המזיק למכור השור, לא א"ש לפי דרך זו, דאם אין הטעם משום טובת הניזק, מהיכן יסוד הדין שיוכל לכוף את המזיק].

ולפ"ז כשנבא לדון בהגדרת תשלומי חצי נזק דשור תם, לשיטת רע"ק שאמר יוחלט השור, האם פירוש הדבר, שיש חוב תשלומין אלא שהתורה יצרה את פרעון החוב בזה גופא שאמרה דהניזק נעשה שותף בשור, או שהגדרה היא, דאין שום חיוב מעיקרא, אלא רק שותפות לניזק בשור. לפי מה שנתבאר, הדבר מתחלק לתרתי,

דכלפי דין חיובא דשור שזה גדר מחודש, י"ל שזה כלל לא בגדר של חיוב אלא גדר של קנין בלבד, וכך גם נראה שזו הסברא הפשוטה, שהרי אין מציאות של חיוב לשור, אלא ודאי שזה זכות ממון בעלמא שהתורה זיכתה לניזק בשור. אבל כלפי הדין חיובא דבעלים שיש למזיק, שזה חוב ממון ככל חיובי ממון דעלמא [וכמו שנתבאר לעיל דאילו היה רק חיובא דבעלים היה מודה רע"ק לרי"ש דהתורה היתה אומרת יושם השור], השותפות של הניזק באה בתורת פרעון על החוב ממון שיש לו לניזק.

י"א. הגדרת הדבר שאין דין 'עידית' בשור תם, וכן שהניזק מפסיד החלק שאינו בשור

ולפי מה שנתבאר דלשיטת רע"ק שסובר דשור תפי נינהו, אין גדר חיוב תשלומי חצי נזק דשור תם ככל חיובי פרשת נזיקין כגון שן ורגל, בור ואש, או אדם המזיק אלא זה גדר חיוב חדש לעצמו, לפ"ז גם מה שהבאנו בתחילת הדברים את דברי המשנה לעיל בדף ט"ז: בחילוקים שבין שור תם למועד, דשור מועד משתלם מהעלייה, והיינו מן העידית ומשא"כ שור תם משתלם מגופו, וא"כ הדבר הראשון שנאמר בשור תם הוא שאין בו דין מיטב, הנה לפי מה שנתבאר הגדרת החילוק חדה וברורה, שהרי דין מיטב זה דין בצורת התשלומין, ולכן בכל חיובי נזיקין שייך גדר של תשלומין מעידית, אבל בשור תם מה שאין דין לשלם מעידית זה לא רק מפני שמשתלם מגופו וממילא אין זה עידית [למ"ד דמטלטלי לא חשיבי מיטב] אלא זה מפני שבשור תם לא נאמר כלל גדר של תשלומין, אלא רק זכות לניזק בשור ולכן לא שייך דין מיטב, שזה דין בצורת תשלומין. וא"כ גם זה שאינו משלם מעידית אינו שייך לסברא של קולא למ"זיק, אלא מפני שכך הוא יסוד הדבר, זכות לניזק בשור, וכמו בשור הפקר שבודאי זה היה הגדר אילו היה חיוב בשור הפקר.

יתר על כן, גם הדין הנוסף שנכלל בדין מגופו, דכאשר השור אינו שוה כשיעור כל דמי החצי נזק דמפסיד הניזק, ולעיל נתבאר שזה ודאי מדין קולתו של המזיק, הנה לפי מהלך הדברים שנתבאר לדרכו של הגר"ח, טעם הדבר לפי דעת רע"ק הוא, לפי שבחיובא דשור לא שייך חיוב במה שאין מונח בתוכו, דהרי כל יסוד הדין אינו חיוב אלא קנין בגוף השור, וממילא פשוט דהחלק שאין בשור מפסיד הניזק.

אלא דאם נימא כמו שנתבאר לעיל, דגם לרע"ק מלבד חיובא דשור יש גם חיובא דשור וגם חיובא דבעלים, א"כ צריך קצת להבין מדוע שלא יצטרך לשלם מן העלייה את החלק שלא נמצא בגוף השור, כדי לקיים את החיוב שיש מצד הגברא.

י"ב. לפ"ז י"ל פ מחלוקת הרמב"ן והבעה"מ בשיטת רי"ש - דפליגי ביסוד החיוב

ובמה שנחלקו הרמב"ן והבעל המאור אם יש צד של חיוב לבעלים כשאין אפשרות של גבייה מהשור עצמו, והיינו, דלהבעל המאור השור הוא בגדר אפותיקי שאינו מפורש ולכן יש גם גבייה מביתו, ולהרמב"ן גדר השור כאפותיקי מפורש ואין שום חיוב מלבד השור עצמו. נראה ד"ל דפליגי באמת בשיטת רי"ש אם יסוד חיוב שור תם הוי חיובא דשור או חיובא דבעלים, [ודלא כמו שנתבאר דרק לשיטת רע"ק הוי חיובא דשור].

לשיטת הרמב"ן, לא נאמר שום חיוב מצד הגברא, אלא כל החיוב הוא רק מצד השור עצמו, [אלא דלעיל נתבאר שהדבר קצת תלוי בפלוגתא אם פלגא ניזקא ממונא או קנסא], ולכן כשאין אפשרות לגבות מהשור עצמו, אין שום חיוב אחר לשלם ממקום אחר, ואולי זה גם הטעם למה אין שום אפשרות לסלק בזוזי [אע"פ שבשאר אפודתיקי מפורש יכול הלוח לסלק בזוזי, משום דכאן החיוב הוא רק על השור עצמו].

ומשא"כ לשיטת הבעל המאור, יש יסוד של חיוב מצד הבעלים [ולרי"ש גם י"ל דכל החיוב יסודו מצד הבעלים], ולכן ס"ל דדינו ככל גדר אפותיקי בעלמא. וא"כ י"ל עוד דגם אם נימא דלהבעל המאור הוי בגדר אפותיקי מפורש, מ"מ יכול לסלק בזוזי, מכיון דגדר אפותיקי דהשור הוא ככל אפותיקי מפורש דיכול הלוח לסלקו בזוזי.

למדנו א"כ ג' צדדים. לשיטת רע"ק נאמר דין העתקה של הבעלות ולא דין תשלומין כלל, וא"כ לא שייך לדון נידון של קולא או חומרא. ובשיטת רי"ש - לפ"ד הרמב"ן תחילת החיוב בא מהשור גופיה, ולדעת הבעל המאור תחילת החיוב בא מהגברא, ובזה חוזר כל הנקודות שדנו בהם, אם דין מגופו הוא חומרא או קולא. ■ [מתוך קובץ שיעורים כלליים על חו"מ שיעור כללי ג]

תשובה

- להרגיע את הכאב.
- להכיר שהכל ממנו ית"ש.
- לחזור בתשובה, מתוך הכרה שהכל מעשה ה' לעוררנו בתשובה אליו ית"ש. מקביל לחסרון שנתגלה.
- להכיר שהכל טוב.
- כמה שפחות לחשוב על הגורם האנושי וכמעט שאנוס על כך, לנסות לדון לכף זכות.
- לנסות לעורר אהבה כלפיו.

שאלה

שבת שלום הרב. האם כל יהודי צריך להתפלל ולה־תחזק בבטחון בפרנסה, כדאי לשבת בסופו של יום בכלל יום שלם, ומקסימום לעבוד 3 שעות ביום אחר הצהריים אם בכלל. או שיש יהודים שזה לא רצון השם מהם והייעוד שלהם לעבוד 8-9 שעות ביום וללמוד אחר הצהריים שעתיים שלוש וזהו. תודה רבה לרב.

תשובה

יש כן ויש כן. אולם צריך בדיקה אמיתית מאוד מאוד מאוד !!! מה חלקו, ובקל יכול לאבד עולמו. והרבה דמעות צריך לשפוך על כך ולעורר ביקוש אמת עמוק מאוד ונקי מאוד ועיי"כ יזכה להגיע לחלקו.

שאלה

שלום לכבוד הרב, כתוב בספרים הקדושים שעיקר עבודת האדם בעולמו היא עבודת המידות. מדוע אם כן, עלה ברצונו ית' שעבודה זו, שהיא מעיקר הדין והיא עיקר העבודה, תהיה רחוקה כל כך מבני האדם? שנים רבות של ניסיונות שונים ומשונים בעבודת ד' עוברות, בבחינת כי נפילתי קמתי, ורק אז - אם זוכה האדם להתקרב לצדיקי האמת, הוא נחשף לדרכי העבודה, ומתחיל לעבוד. תיקון המידות הוא חיובנו עלי אדמות, וכמו שכותב הגר"א שאם לא, למה לו חיים. אם כן, מדוע הקושי הרב, הן בלימוד הנושא והן בקיומו למעשה? תודה.

תשובה

העולם נקרא כן מלשון העלם ובהיפוך אותיות העמל. כי זה כל האדם לעמל יולד, וככל שהדבר פנימי יותר, יותר נעלם. ונקודת האמת הפנימית, מכוסה מן הכל. וזו כל עמל האדם בעבודתו להגיע לנקודה זו. ורק מבקשי אמת באמת יגיעו לכך. ולכך זה מכוסה כי לא כל הרוצה ליטול את השם יטול, רק מבקש אמת באמת.

שאלה

שלום וברכה כבוד הרב. מה שהרב התכוון ב"דע את תורתך", שאדם חוזר לנקודת הנביעה ע"י חזרה לראשית המחשבה, וזאת נקראת הרחבת הדברים התפיסה הפנימית. האם הכוונה שאדם פועל כך ללא סיכום הדברים עד השתא בכלל? האם ההתרחבות שהרב דיבר עליה היא רק בהבנת הדברים או גם בזיכרוןם?

האם הלימוד הראשוני צריך להיעשות בקול, או שמא בגלל שהוא לימוד שנוגע בהבנת הדברים ולא בזכרוןם הוא צריך להיעשות דווקא בלחש כיוון שפעמים רבות שהדיבור בקול מוריד ביכולת ההתבוננות? מצינו בחז"ל מספרים שונים בנוגע לחזרות שאדם צריך לעשות על הלימוד.

כלפי מה הדברים נאמרו? האם על כל אדם מוטלת החובה לעשות מספר כה רב של חזרות? האם הדברים צריכים להיבדק כל נפש ויכולת הזיכרון שלה, או שמא ישנם חזרות בסיסיות שבלעדן אין כלל פתח לזכור?

תשובה

א. בחיצוניות הנפש זה נעשה מתוך חשבון, ואזי קודם יש סיכום. בפנימיות הנפש זה טבעי כמו נשימה ונשיפה ואין סיכום בהכרח. גם וגם.

ג. תלוי בכל אדם ובכל מצב נפש.

ד. כל אחד לפי שורשו, אולם לא יפחות מד' פעמים.

שאלה

שלום לכבוד הרב שליט"א, אדם כלשהו, בוס במקום עבודה שלא נותן לעובד את מלא התנאים ואתה יודע שהוא עשה את זה בכוונה תחילה או, אשה, ילד, שפגע בי, ציער, וכדומה. האם עליי להגיד זה מאת השם ולטובה וכמובן להתבונן אולי עליי לחזור בתשובה, חשבון נפש, למה זה לטובה, וכו... ואני עדיין צריך להמשיך לאהוב אותו/ה כמו מקודם, או להגיד זה מאת השם ולטובה אבל במקביל, מותר יהיה לי להגיד, לחשוב, אם ניקח לדוגמא בעל בית הזה רמאי, גנב, קמצן (מגלגלים זכות על זכאי וחובה על חייב). והאם אחד מהמסקנות של החשבון נפש שלי, שאם יש לי בוס כזה, במקום עבודה, אשה, חבר, ילד, עם תכונות אופי שאני שונא אצלו/ה, וזה מכעיס אותי, האם בוודאי זה נמצא בתוכי? תודה רבה לכבוד הרב, על לימוד הדור את התורה החדשה מעולם ה-א. שהרב מגלה לנו ומלמד אותנו.

להלן רשימת השיעורים השבועיים שמופעים ב"קול הלשון"

[USA 718.521.5231] 073.295.1245

השיעורים השבועיים שמופעים ב"קול הלשון" בשידור חי

אנציקלופדיה- עבודת השם - יום ג' 23:00 בירושלים

עצבות- הדרכה מעשית - יום ד' 16:30 בחולון | אנציקלופדיה- מחשבה - יום ד' 20:30 בחולון

השיעורים השבועיים שמופעים ב"קול הלשון" אבל לא בשידור חי

ספר עץ חיים למתחילים | ספר עץ חיים בקצרה | ספר עץ חיים בעיון

אבל בעומק יותר, הקב"ה נתן לצדיקים כח של רוח הקדש, כעוד סניף בקיום מצוות גמילות חסד עם הזולת. לאחד נתן הקב"ה הרבה כסף כדי שיעזור לאנשים, לשני ניתנה משמים חכמת נפש לעזור לאנשים, ולשלישי העניק הבורא ידיעות עתידיות כדי שיוכל על ידן לעזור ולסייע לאחרים. עוד סניף בגמילות חסד, לא יותר. יותר מזה אין צורך להשתמש בו, והמשתמש בו למטרות אחרות, משתמש בהם שלא לצורך האמת.

אבל גם מי שמתמש ברוח הקדש כראוי, האם יש בזה עונג? שמחה? אין בזה כלום, שום דבר!

משל למה הדבר, היום אנשים עושים אולטרא סאונד וכבר יודעים אם יהיה בן או בת. אולי מבחינה פרקטית ישנה תועלת מסויימת בכך, כי יש המתכננים לפי זה מה לקנות, אך האם עצם הדבר שיודעים שבעה חודשים קודם מה עומד לקרות, גורמת אושר למישהו? הרי גם אם היה יודע זאת רק בעוד שבעה חודשים היה שמח באותה מידה שהוא שמח כעת!

מה הכוונה, אפוא, בדברי הרמח"ל **כן ישיגהו וישמח בו**, במה האדם יכול להשיג ולשמח? אם זהו מימד של ידיעות בלבד שאדם מקבל - אין בכך תועלת רבה. ברוב הפעמים הוא מזיק, וגם במיעוט שעוזר - שמחה אין בזה! ואם יש שמחה שמגיעה מכבוד, זוהי כמובן שמחה שלילית.

ידיעה בעלמא של דברים - אינה מביאה שמחה. אדם שקיבל רוח הקדש ויודע ספר טלפונים בעל פה - אין בכך מאומה. אולי כשתארע תקלה במוקד 144 הוא יוכל לעזור לאנשים, אבל לו עצמו אין כל תועלת בידיעה זו!

"ישיגהו וישמח בו" הוא כאשר האדם מתחבר למקור פנימי, רוחני, אלוקי - בתוכו. נתבונן מה נקרא השגה. אדם רודף אחר חבירו, עד שלבסוף משיג אותו. כלומר, הוא הגיע אליו. השגה פירושה, שישנו אור שאדם נמצא רחוק ממנו, והוא עמל להתקדם עד שמגיע אליו. ישיגהו כלומר, הוא הגיע לאותו אור.

נאמר בפסוק: "אור צדיקים ישמח" (משלי יג, ט). כפי שנראה לקמן, מביא המסילת ישרים שישנו אור אין סוף, וישנם חלקי האורות היותר תחתונים, וכאשר האדם מדבק את עצמו באותו אור - אז יש לו שמחה. "ליהודים היתה אורה ושמחה" - מכח האורה היתה להם שמחה, אבל כאשר האור נמצא בחדר הסמוך - אין זה אור פנימי בתוך האדם, אלא חוצה לו.

אדם שיודע מה יהיה - אין לו בזה עונג. כאשר האדם מתחבר לדבר מתוכו - בזה קיים העונג.

אלא שגם בזה גופא יש הבחנות רבות של "ישיגהו", וממילא הבחנות שונות של "וישמח בו".

מהי ההשגה הפנימית שאדם רוצה להשיג? ישנם רבדים רבים שאדם משיג. הרובד הפנימי ביותר הוא, שאדם חש את מציאות ה' בלבבו. בדרך לשם הוא משיג עוד נקודה של טהרת הלב ואז הוא רוצה יותר לעשות חסד, הוא יותר יאהב את הזולת, הוא יקיים מצוות יותר בשמחה.

כל הנקודות הללו הן אמת. להבדיל מאותן הבחנות האמורות לעיל של ידיעות שאין בהן ממש, ההבחנות הללו הן כבר דברים שיש בהם ממש. כל נקודה של עשיית חסד הנובעת מאהבה פנימית וכדומה - בודאי שזו נקודה עמוקה פנימית, אבל לא זו התכלית. אין זה אלא אמצעי המוביל את האדם להכרת הבורא הגמורה בלב. אהבת ישראל ואהבת התורה מביאים את האדם להכרה ברורה במציאות ה' בלב.

ה"ישיגהו וישמח בו" צריך זהירות מאד מאד גדולה! כאשר הוא משיג ואינו שמח - ישנה פחות דאגה, כי אם אינו שמח ירצה להשיג הלאה. אבל כאשר האדם משיג ושמח, שוב איננו רוצה כל כך להשיג הלאה בעבודה.

מחד, השמחה היא דבר גדול, זו שלימות פנימית, אבל כאשר השלימות הופכת להיות שלימות כביכול גמורה בנפש האדם, האדם נעצר ואינו מתקדם הלאה.

כמו שאמר ר' נחמן מברסלב, ישנם הרבה צדיקים שהגיעו לנקודה מסויימת ושם נעצרו, וזו ודאי אינה מעלה. לעורר לם אדם צריך להיות בבחינת "תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא, שנאמר: 'ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון'" (ברכות סד ע"א). אין גבול לעבודה, שהרי זהו אור אין סוף, ותמיד עבודת האדם היא להיכנס יותר ויותר פנימה, להתקדם עוד נקודה ועוד נקודה, עד שיגיע לנקודה הפנימית ביותר, שהיא הדבקות השלילה באין סוף ברוך הוא.

ואם תעמיק עוד בענין,

אדם צריך תמיד לחפש להעמיק עוד!! זהו מהלך פנימי בחיים. העולם בנוי בצורה של רום גובה ורום עומק. יש גובה, הן למעלה והן למטה. לכל דבר יש עומק. הבריאה בנויה בצורה כזו שהיא עמוקה, רובד לפניו מן רובד. עומק לפנים מן עומק.

לכן, דבר ראשון אדם צריך לקנות לעצמו צורת חיים הנקראת "להעמיק עוד", לא משנה במה.

מדוע אדם לא מגיע לאין סוף? כי הוא תופס את החיים בצורה של סוף. הוא הבין משהו וזהו, כך היא ההבנה. ממילא, הוא נמצא בסוף. אבל אם בכל דבר הוא מחפש עוד, הרי שלעולם הוא לא מדבק את עצמו בסוף, הוא מדבק את עצמו בעוד, ואז אין לדבר סוף.

אלו דברים עמוקים מאד.

אם האדם רגיל לחיות בצורה של: קראתי, הבנתי, ברור, הלאה! - במילים אחרות, הוא מדבק את עצמו בתפיסה שיש לדבר סוף. אבל אם אף פעם הוא לא נעצר בסוף שהוא מכיר, אלא הוא תמיד מחפש עוד עומק - זהו הכלי להגיע לאין סוף, כי הוא מבטל את המושג סוף אצלו, ומעמיק עוד ועוד. זוהי העבודה בכללותה - להעמיק עוד. אבל כאן מדבר הרמח"ל

להעמיק "בענין", היינו הענין שדיברנו בו עכשיו. ואם יעשה זאת האדם - [מתוך ספר בלבבי משכן אבנה על מסילת ישרים עמוד ריא-ריד].

אפשר לרכוש הסט מספרי אברומוביץ 03.578.2270

הקשר הכללי עם התלמידים

לאחר שעסקנו בהרחבה בחשיבות הקשר עם כל תלמיד באופן פרטי, בשורות שלפנינו נעסוק בצורך של יצירת הקשר הכללי של המלמד עם התלמידים.

באופן כללי, כולנו יודעים וזוכרים היטב הזמנים בהם למדנו בת"ת [כאשר אנו היינו בצד השני של המתרס], כי יש מלמדים שהיה ניתן לגשת ולשוחח עמם באופן יחסית פתוח, לעומת אחרים שאף תלמיד לא היה מעיז לגשת לדבר עמם מטוב עד רע, והמגמה הכללית היתה לשמור מהם מרחק עד כמה שניתן.

כמובן, שמצב זה אינו ראוי ואינו רצוי, אלא אדרבה, אחד מהדברים שכל מלמד צריך להכריז בכיתה פעמים רבות, שכל ילד אשר חש כי יש לו צורך מסוים, בעיה, בקשה, או כל דבר אחר, יכול לגשת למלמד ולשוחח עמו על כך [כמובן שהדבר צריך להיות בדרך ארץ ובצורה ראויה], עד שיהיה ברור לכל תלמיד בכיתה שלמלמד יש אוזן קשבת לכל דבר, ואפילו לשמיעת תלונות.

עם זאת, הילדים צריכים לדעת שאין זה מחייב כי בעקבות כל תלונה של ילד נשנה סדרי בראשית, ולכן, לאחר שהאזנו בסבלנות לתלונה או להערה שנראות לנו כאינן מוצדקות, נוכל להבהיר למתלונן שאכן אנו מבינים כי כך הוא רואה את פני הדברים, אולם יש כאן אנשי חינוך, אשר לאחר מחשבה ושיקול הדעת הם הגיעו למסקנה כי צריך לנהוג אחרת.

כאשר נגהה כך, התלמידים יבינו שיש מישהו מ'הצד השני של המתרס' שבאמת איכפת לו, והוא פתוח לשמוע אף צדדים שונים. מה גם, שכמעט כל מלמד שינסה לשחזר את כל החלטות שלו במשך שבוע אחד, יגלה שבדרך כלל אינו נקי מטעויות אנוש, ומי שסובל מכך אלו התלמידים. ואף שבמקרים מסויימים תחושת הקיפוח והסבל נובעת מדמיונות אשר אין להם אחיזה במציאות, אך לדאבונו, פעמים רבות הם אכן צודקים בתחושותיהם.

כאשר התלמידים מתהלכים בהרגשה שמולם עומדת הנהלה חזקה שאינה מוכנה להקשיב לאף אחד, יתכן כי יצליחו להשיג שליטה חזקה בת"ת, אבל בתנאים כאלו קשה מאד לבנות תלמידים, ורק ההבנה הברורה של כל תלמיד כי באמת יש מישהו שמוכן להקשיב לו, היא המהווה בסיס לבנין האישיות שלו.

נדגיש שוב, כי אסור בשום אופן שיווצר מצב בו ההנהלה 'מתקפלת' מול דברי התלמידים ונכנעת לכל הערה או בקשה שלהם [ולצערינו, ישנם מקומות שדי בכמה טלפונים של הורים (בפרט אם הם מוגדרים כ'משפחות חשובות') בכדי שכל ההנהלה תהפוך את החלטותיה הקודמות ותעבוד לפי הכללים שהם הכתיבו לה, בין אם הם מוצדקים ובין אם לא, העיקר שיהיו מרוצים...], אלא המצב הרצוי הוא, מחד לתת את התחושה הברורה לתלמידים שדעתם נשמעה [וזו תהיה האמת], ומאידך שיהיה ברור להם כי תמיד ההחלטה תישאר בידי המלמד וההנהלה.

מלמד שיתן לתלמידיו את התחושה הכללית שהוא תמיד מוכן ומעוניין לשמוע אותם, בשיתוף עם יצירת הקשר הפרטי [בו עסקנו בארוכה לעיל] עם כל תלמיד, באמצעות כך תתקם אצל התלמידים תפיסה כוללת שלמלמד איכפת מהם, ושבאמת הוא מעוניין לעזור ולדאוג להם בפועל.

יתירה מכך, כאשר משתדלים שכל תלמיד ירגיש כי יש מישהו שמוכן להקשיב לו, הרי שאף אם קורה ויש טעויות פה ושם, אולם "על כל פשעים תכסה אהבה" (משלי י, יב), והילדים יחושו זאת היטב, ברם אם התלמידים חשים שאין עם מי לדבר, הרי שכל טעות קטנה עלולה ליצור נתק נוסף, עד שבשלב מסוים יהיה כמעט בלתי אפשרי לאחות אותם.

[כמובן שלא תמיד יש לתחושות אלו אחיזה במציאות, ופעמים שמקור תחושת הקיפוח נובע מצורך קיצוני של אותו ילד בתשומת לב רבה, או מחמת שהמלמד עסוקים מאד בטרדות מטרדות שונות, אם מחמת סיבות אישיות כגון שמחות או צרכים שונים בבית, ואם מחמת בטיפול בצרכי התלמידים עצמם, כגון להכניס ילדים לישיבות וכדו', אולם עם זאת הקשר של התלמידים עם המלמד אמור למנוע אף חלק מהתחושות כגון אלו]. ■ [מתוך דע את ילדיך פרק ט']

נושאים בפרשה

המשך מעמוד א'

המאחד בין הבהמות נקרא אחו, מקום מאכלם, מקום מרעה, שהוא מאחם ומחברם. בחינת אח-ו. ו' המחברת, אולם גם מבדלת. משא"כ אצל אדם הוא מדרגת אחד, אח-ד, כנ"ל, קיבוץ כל ד' כנפות.

והכח הממוצע בין מדרגת אדם, אחד, כנ"ל, לבין מדרגת בהמה, אחו, כנ"ל, היא מדרגת אחוה. אח-וה. ובדקות סדר המדרגות מתא לעילא. אחו, אחוה, אחיה, אחד. והוא כביכול גילוי ית"ש, ה' אחד ושמו אחד.

וכאשר החיבור בבחינת אחוה ולא בבחינת אחיה, כנ"ל, הוא נקרא אחור באחור. היפך מדרגת פנים בפנים חיבור של פנימיות עם פנימיות. אחור, אח-ור. וזהו חיבור חיצוני, היפך פנים, פנימי, כנ"ל. ובחינת חיבור זו נקראת אחז, אח-ז. ובדקות, יש חיבור מצד האחור, היפך פנים. ויש חבור מצד העקב היפך ראש - פנים. ועל זה נאמר 'ידו אוחת בעקב עשו', חיבור שאינו אלא אחיזה, בחינת 'אחזתיו ולא ארפנו'. וע"ז חל בעומק רפיון ידים מכחו של עמלק, שרפו ידיהם. כלומר שמעיקרא החיבור היה במדרגת 'דו אוחת'. ומדרגה זו נקראת אפרוח, אח-פור. במקום פור, רפו אוחז, אח.

ויתר על כן ישנה מדרגה הנקראת אחיסמך, אחי-סמך, אחיו ע"י שיסמך לדבר, ושם שורש הרע, סמוך סמך, לשון סטן, שטן, כמ"ש חז"ל שפעם א' שכתוב סמך בתורה 'ויסגר בשר תחתנה', נברא שטן עמה. ושם נצרך סומך נופלים. ואחיסמך נצטרף ליהודה בעשית המשכן שיהודה בחינת יה-וה-ד. שמו יתברך אחד. צרוף הסמוך לאחד.

ויתר על כך יש אחיו נפול יותר, והוא בחינת אחיתופל, אחי-תופל, בחינת תופל עליו דברים, וזהו מהות חיבורו. ולכך אחריתו שהמית עצמו. גמולו ישיב לו בראשו.

ותיקון האח, שעולה ממדרגת אחו, אחוה כנ"ל, למדרגת 'חיבה', מתחבא, אח-מתב. שהינו מהות שמתחבא בתוך החיבה, ושם הכל מתאחה, בחינת 'כפה עליהם הר כגיגית', שכלי מצרפם בחינת אור אין סוף הסובב, שכל הנמצא בתוכו מתאחה. ויתר על כן בחינת ה' אחד ושמו אחד.

שרשי התיבות המרכיבות מאמר זה: אחאב, אחד, אחו, אחוה, אחור, אחות, אחז, אחיזה, אחיה, אחיהוד, אחימלך, אחימן, אחימעץ, אחינדב, אחינעם, אחיסמך, אחיעזר, אחריע, אחיתופל, אחר, אחרון, אחרית, אחרנית, אחשדרפניא, אחשורוש, אלחנן, אפרוח, ארתחששתא, האח, מתחבא, חטא, חטאת, חמאה, חרבונא, חנמאל, חננאל, יחזקאל, אנחה. ■ [נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה]

אברהם

הקדמה

הסוגיא של אברהם רחבה מאוד, וניתנת להיפתח לפנינו רבות. אנחנו נתמקד בבחינת האב שבאברהם, בחינה המוזכרת במפורש בפסוק (בראשית יז, ה): "ולא יקרא עוד את שמך אברם והיה שמך אברהם, כי אב המון גוים נתינתך".

על בחינה זו, הגמ' (ברכות יג א) אומרת: "אברם הוא אברהם" (דה"א, א כז) - בתחילה נעשה אב לארם, ולבסוף נעשה אב לכל העולם כולו. ופירש"י: **בת-חילה אב לארם** - לאנשי מדינתו. שמארץ ארם היה, שנאמר 'בעבר הנהר ישבו אבותיכם', ואומר 'אל ארם נהרים אל עיר נחור'. **אב לכל העולם** - אב המון גוים.

אנו למדים שאברהם הוא המייצג הגדול ביותר של מידת האבהות. הוא אביהם של כל האבות. כל אדם פרטי שנקרא אב ביחס לבנים שלו, הינו ענף מהאבהות השרשית הנמצאת אצל אברהם אבינו.¹ להלן, ננסה לזקק כמה מהבחינות הטמונות באבהות זו.

אברהם בעש"ן

בסתם, השם 'אב' משמש בתחום ה**נפש** (עולם האדם והאנושות). הוא מורה על יחסה של נפש מסויימת לנפשות אחרות. ואכן, בהקדמת דברינו ראינו את התגלמות האב' באברהם, והוא גילוי במדרגת **נפש**.

אבהותו של אברם מתגלה עוד בחרון, בה הוא לימד וחונך אנשים לאמונת הייחוד, וכעדות הכתוב "ואת הנפש אשר עשו בחרן", ובכך, הוא נחשב לאביהם של תלמידיו אלו, והם נחשבו לו לבנים, כמו שאמרו חז"ל: כל המלמד בן חבירו תורה כאילו ילדו. וגם זה, גילוי האב' בתחום ה**נפש**.

אבל, כידוע מדברי חז"ל ומוזכר רבות בדברינו, המציאות מתחלקת לג' רבדים שרשיים, הנקראים **עולם שנה נפש (עש"ן)**. המונח **עולם** מורה על רובד המציאות המתגלה **במקום**, המונח **שנה** על זה המתבטא **בזמן**, והמונח **נפש** על החלק המתראה **בבני האדם**. והכלל בזה הוא, שכל מושג או כל מציאות פרטית 'מתבטא' ומתראה בשלשת הרבדים הללו.

1 על אותו משקל, ניתן לראות באברהם גם את השורש לכל אלו ששמש הפרטי מושרש בשם **אב**, ככל אלו המוזכרים בתנ"ך: אבי עלבון, אביאל, אביאסף, אביגל, אבידן, אביעד, אביה, אביהוד, אביהוד, אביאל, אביח, אביטוב, אביטל, אביניאל, אבימלך, אבינדב, אבינעם, אבנר, אביאסף, אביעזר, אבירם, אבישג, אבישוע, אבישור, אבישי, אבשלום, אביתר, אבצן, אבשלום, אבישלום, ועוד. גם בש"ס, רבים הם בעלי שם מושרש אב, כדוגמת אבא שאול, אבא חלקיה, אביי, רב שנקרא אבא, ועוד. גם שם אמו של חזקיהו היה **אבי**. [יש בזה נקודת חידוש: באופן רגיל, האב והאם נבחרים זמ"ז בצורה ברורה. לדוגמה, אמו של אברהם אבינו היתה נקראת **אמתלאי** (בבחינת 'אם תלוי') שם המושרש בשורש **אם**. אבל מפני ש'רצה הקב"ה לעשות את חזקיהו משיח ואת סנחריב גוג ומגוג, נתגלתה בו כלילת האב והאם, וע"ש כן אמו נקראת אבי. דבר זה דומה למה שאמרו חז"ל עה"פ: "אבי אבי ישראל רכב ופרשיו" - אבי שני פעמים כנגד אבי ואמי; גם בזה האם נקראת אב].

לפי הכלל הנ"ל, יש לבקש את ביטוייה של בחינת האב של אברהם גם בבחינות השנה והעולם. ואכן, אנחנו מוצאים לה ביטוי **בעולם** בדרשת חז"ל הידועה עה עה"פ "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם" - "אל תקרי **בהבראם** אלא **באברהם**". באברהם נב' ראו השמים והארץ; כלומר הוא תחילתו ואביו של **העולם**.

וביתר ביאור, תחילתו של העולם היתה במים; כלשון חז"ל: "היה כל העולם מלא מים במים" (שמו"ר בא פר' טו). והרי ידוע שמידתו של אברהם היא מידת המים [הרמוזה בדבריו "יקח נא מעט מים"], והיא מידת החסד. במידה זו, אברהם הוא 'אבי' העולם ותחילתו; וזה עומק כוונת חז"ל באמרם "אל תקרי בהבראם אלא באברהם".

[בדרך "בא ללמד ונמצא למד" אנו מגלים שבחינת המים של אברהם אינה רק זו של יום השלישי של מעשה בראשית בו נאמר: "**יקו המים אל מקום אחד**", וכפי שהיא התגלתה בדבריו הנ"ל "יקח נא מעט מים" (כדרשת חז"ל הידועה), כלומר מים מצומצמים, אלא מדובר בבחינת 'כל העולם מלא מים']².

וכן, במדרגת **זמן**, הגמ' דורשת על אברהם אבינו את הפסוק: "מי העיר ממזרח צדק", כי בשחר, זמנה של ה'זריחה', מתגלה מידתו של אברהם. לכן, אברהם הוא זה שתיקן את תפילת שחרית³ בתחילתו של היום, כראוי למי שהוא 'אב', ומגלם מושג ה**התחלה**.⁴

שלשת הבחינות (עש"ן) הנ"ל, שבאבהותו של אברם, מתאגדות בדברי הגמ' (ברכות ו ב): "א"ר חלבו א"ר הונא כל הקובע מקום לתפלתו אלקי אברהם בעזרו, וכשמת אומרים לו אי עניו אי חסיד, מתלמידי דיו של אברהם אבינו".

הקובע **מקום לתפלתו** מתייחס לאברהם אבינו דוקא,⁵ כי אברהם הוא המגלה את קביעותו של **המקום** (בהבראם - באברהם נברא העולם) ואת קדושתו של **הזמן**, בתפילה. וע"כ "אלקי אברהם בעזרו", כלומר הוא זוכה לגילוי בחינת אב של אברהם במדרגת **נפש**.

מהלב לראש - ברכת האבהות

באופן כללי, קומתו של האדם מתחלקת לשני חלקים: הראש והגוף (שעיקרו הוא הלב). בינהם, נמצא הצוואר, המהווה נקודת מיצוע בין הראש והגוף, והוא המקום הצר ביותר שבקומת האדם [צוואר - נוטריקון אור צר].⁶

שתי בחינות הראש והלב מתגלות אצל אברהם, בד-

- 2 רק בעלמא דידן היא התגלה ב'מעט מים', כנ"ל, אבל בעולם העליון שבאלף השביעי, העולם כולו יהיה מים. ועוד נשוב לזה בהמשך, בס"ד.
- 3 לשיטת רבי יוסי ברבי חנינא (ברכות כו ב): "תפילות, אבות תקנום".
- 4 הגמ' (?) מדברת על "זריזותיה דאברהם" שממנה אנו למדים ש"זריזים מקדימים למצוות" (מ'ישכם אברהם בבוקר). גם זה, ביטוי לכח התחלה של אברהם.
- 5 וכהסבר הגמ' שם בהמשך: "דכתיב וישכם אברהם בבקר אל המקום אשר עמד שם, ואין עמידה אלא תפילה וכו'".
- 6 על הצוואר המתוקן נאמר "צווארך כמגדל הלבנון". הוא שורש בית המקדש שנבנה במקום הכתפיים, כידוע (ובין כתפיו שכן).

ברי הברייתא (ב"ב טז ב) הדורשת את הפסוק (בראשית כד, א) "וה' ברך את אברהם בכל", וז"ל:

מאי 'בכל'? ... ר"א המודעי אומר - איצטגנינות היתה בלבו של אברהם אבינו, שכל מלכי מזרח ומערב משי-כימין לפתחו.

רבי שמעון בן יוחי אומר - אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו, שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא. ובשעה שנפטר אברהם אבינו מן העו"ל, תלה הקדוש ברוך הוא בגלגל חמה [אמר אביי היינו דאמרי אינשי "אידלי יומא אידלי קצירא"].

דברי ר"א המודעי - איצטגנינות⁷ היתה בלבו של אברהם אבינו, שכל מלכי מזרח ומערב משכימין לפתחו - רומזים לבחינת הלב' (הנקראת 'איצטגנינות') שעמד בה אברהם בתחילתו.

וזה עומק דברי הגמ' (נדרים לב א) האומרת שאברהם אבינו טען לפני הקב"ה: רבש"ע, הסתכלתי במזל שלי ואיני ראוי להוליד בן.⁸ כלומר, האצטגנינות שבלב, מראה שנעדרת מאברהם בחינת האב' המתאימה לראש.

ועל כך ענה לו הקב"ה: צא מהצטגנינות שלך, כד' רשת חז"ל עה"פ: "ויוצא אותו החוצה ויאמר הבט נא השמימה וספר הככבים אם תוכל לספר אותם. ויאמר לו כה יהיה זרעך". לשון הפסוק "ויוצא" מורה על כך שהקב"ה "הגביה" את אאע"ה למעלה מן הכוכבים והמזלות [שהוא, בקומת עולם, המקום המק' ביל לראש שבקומת האדם], הוא העלה אותו מהלב לראש, ובעליה זו עצמה, אברהם השיג את מדרגת האב.

וזה המרומז בדברי רשב"י (המצוטטים לעיל) - אבן טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו וכו'. ובזאת, מתבאר המשך דברי ר"ש, שהוסיף לתאר את האבן הזו "שכל חולה הרואה אותו מיד מתרפא". ואכן, אברהם אבינו בעצמו נתרפא באבן הזו. כי, כדברי הגמ' (יבמות סד, א ב) אברהם ושרה היו עקרים (טומטמין,⁹ שפירושו 'אטום' ו'סתום', שאינו יכול להוליד), ובכח האבן העליונה הזו, הם נתרפאו מעקרותם והפכו לאבות העולם.

ואם כן, מה שאמר הקב"ה לאברהם אבינו צא מאצטגנינות שלך, לא היה רק הבטחה, לאמור - אין מזל לישראל, אלא "ויוצא אותו החוצה" - בפועל, כלומר הוא העלה אותו ממדרגת לב למדרגת ראש, כנ"ל. והעלאתו זו היא עומק הברכה של "וה' ברך את אברהם בכל", בה אברהם זכה לתואר אב (וע"ד הרמז: "**בכל**" בגימטריא **בן**). ■ [מתוך שיעורי שמע בלביפדיה המשודרים בשידור חי של קול הלשון 073.295.1245].

7 האיצטגנינות היא 'חכמת המזלות' (אסטרולוגיה).
8 גי' הבי"ח שם: "ואין לי בן אחר, אלא ישמעאל".
9 זה לשון הגמ': "א"ר אמי, אברהם ושרה טומטמין היו, שנאמר (ישעיה נא, א): "הביטו אל צור חוצבתם ואל מקבת בור נוקרתם", וכתיב (שם שם, ב): "הביטו אל אברהם אביכם ואל שרה תחוללכם". אמר רב חנמן אמר רבה בר אבוח: שרה אמנו אילונית היתה, שנאמר (בראשית יא, ל): "ותהי שרי עקרה, אין לה ולד" - אפילו בית ולד אין לה. ע"כ.

שלימות ובלי גבול בתורה | פרק ג' המשך

מה שאין כן במדרגת תורה: יש דבקות ב"נותן התורה" וגם דבקות עצמית ב"תורה עצמה" מחמת שקוב"ה מתגלה בה!! במצוות, אין גילוי קוב"ה במצוה עצמה, לכן ההתנדבקות במצוה אינה אלא ענף בעלמא אבל היא לא עיקר מציאות הדבקות. מה שאין כן במדרגת התורה, יש דבקות "בו בקוב"ה בו בתורה", הדבקות בקוב"ה היא - **דבקות עצמית**, והדבקות בתורה היא - **דבקות עצמית מחמת שהיא מאוחדת בו יתברך שמו**.

אם כן אומר הנפה"ח: למצוה מן המובחר, צריך שהמצוות ייעשו "בדבקות ומחשבה טהורה שבטהורות כפי שכלו והשגתו".

"בדבקות" כלומר, יש את עצם הדבקות שהאדם דבק במצוה, ודבק במצוה המצוה - בו יתברך שמו. "ומחשבה טהורה שבטהורות" כלומר "כפי שכלו והשגתו": שכלו - הטבעי, והשגתו - הרוחנית הנשפעת לתוך שכלו.

כדי שיתקלס עילאה, לגרום תיקוני העולמות וכוחות וסדרים העליונים, זהו לשם פְּעֻלָּן, כי "כל פעל ה' למענהו" (משלי טז, ד) ואמרו רז"ל - לקילוסו.

בעצם, בלשון פשוטה וברורה, ישנם שני טעמים שורשיים מדוע לקיים מצוה:

הטעם הראשון: "רחמנא אמר תקעו" - אז תוקעין (ר"ה טז), "כי הוא אמר ויהי, הוא ציוה ויעמוד", "למה תוקעין בראש השנה? רחמנא אמר תקעו!", מפני שזהו ציווי הבורא. והטעם הנוסף למה עושים את רצון הבורא, זהו מה שמבאר הנפה"ח כאן: "כדי שיתקלס עילאה", ובאיזה אופן יתקלס עילאה? - "לגרום תיקוני העולמות וכוחות וסדרים העליונים".

אבל **אלו הם שני טעמים למה האדם מקיים את המצוה**: טעם אחד - כי כך הקב"ה ציוה, אפילו אם כביכול המצוה היתה מחריבה והעבירה היתה בונה, האדם היה צריך לעשות את המצוה כי זה ציווי הבורא. טעם שני מדוע האדם עושה את המצוות - "לגרום תיקוני העולמות וכוחות וסדרים העליונים, וזהו לשם פעלן" שנאמר במצוות, "כי כל פעל ה' למענהו" ואמרו רז"ל - לקילוסו", עבור הקילוס שיתגלה מכח מעשה המצוות.

ואם כי ודאי שגם במצוות העיקר בהם לעיכובא הוא העשיה בפועל, והכונה היתירה וטוהר המחשבה אינה מעכבת כלל (הוא לא מדבר כאן על עצם הדין של מצוות צריכות כוונה, שקיי"ל להילכתא בדאורייתא שמעכב, אלא הוא מדבר על כוונה יתירה וטוהר המחשבה), **כמו שנתבאר לעיל סוף שער א' על נכון בעז"ה, עם כל זה, מצטרף קדושת וטוהר מחשבתו (לעיל הוא כתב "מחשבה טהורה" וכאן הוא שינה מעט בלשונו) לעיקר העשיה בפועל, לעורר ולפעול תיקונים יותר גדולים בעולמות, משאם היתה המצוה נעשית בלא דבקות וקדושת המחשבה.**

עיקר סוגיא זו נתבארה לעיל בסייעתא דשמיא בשער א', גדרי שורש חיוב המעשה, וגדרי תוספת המחשבה והכונה הטהורה שבטהורות. אולם אין עיקר הסוגיא כאן נוגעת לעניינינו.

אמנם, כן צריך שיהיה מחודד ההבדל בין מדרגת הדבקות במצוות למדרגת דבקות בתורה: מדרגת דבקות במצוות - יש דבקות במצוה כענף, אבל עיקר הדבקות היא בו יתברך שמו, מה שאין כן בתורה ישנם שני שורשים של דבקות - דבקות בו יתברך שמו ודבקות בתורתו, וכאשר מתקיים בהם 'הויה לאחדים בידך' או אז מתקיים שלמות עסק התורה.

רה. ■ [מתוך קובץ שיעורים על ספר נפש החיים שער ד']

החוש הזה שהאדם חש שהדבר קיים אך הוא לא מסוגל לגלות אותו למחשבה עדיין הוא תפיסת ההוויה המחשבתית. צריך לתת לתפיסה הזו זמן של שהייה בנפש שיעור עיכול.

נסביר - אדם מנסה להיזכר בדבר מה וזה עומד לו על קצה הלשון. כיצד הוא מנסה להיזכר? - רוב האנשים מנסים לתפוס ולאמץ את המוח שמו - שהו ייזכר שם. הרי זה עומד לי על קצה הלשון, זה כמו גחלת אני אלבה אותה ע"י המחשבה ואז זה יתפתח. זה נכון, ברם זו גישה חיצונית.

התפיסה הפנימית מציעה שיטה אחרת לגמרי, הרי אתה חש תחושה אמיתית שיש לך גרעין של מחשבה שמתהווה, אל תדחק ותאמץ את המוח ע"י שאתה מעורר בו מחשבות, כי יכול להיות שזה יסיט אותך מהנקודה שמתעוררת כך עכשיו. אלא תשהה את הדבר בנקודה של הרגשה שזה קיים, ואט אט זה יצא החוצה.

משל למה הדבר דומה? ישנו גרעין באדמה, הוא לא ינבוט ע"י שאני יחשוב ואתמקד, אלא אני אמתין קצת בסבלנות והוא יצמח מאלי.

אדם שלא מתייחס להרגשה של גרעין חשיבה שמתחיל לצוץ בתוכו, הוא לא שת ליבו אל ההוויה של הגרעין שמתחיל לנבוט במוחו, ודאי שהוא לא ינסה לתת לגרעין הזה לנבוע, אלא הוא יתעלם ויעבור הלאה לשיטה החיצונית.

אבל אדם ששם לב להרגשה הדקה הזו, והוא מאמין שהגרעין הזה הוא הויה קיימת ולא דמיון, אזי הוא לא קופץ מיד לשלב השני ומתחיל לאמץ את החשיבה ולפתחה, כי עדיין הדבר הוא בגדר נקודה ואין בו תפיסה של אורך ורוחב. לכן הוא נשאר בשלב הראשון, הוא מרגיש שהגרעין המחשבתני קיים אצלו והוא עומד לו על קצה הלשון, הוא משהה את עצמו וממשיך להרגיש את אותו הדבר - "זה זכור אצלי בפנים", אך זה עדיין לא יצא לפועל. הוא ממשיך להתמקד עם אותו הכוח עם אותה הרגשה שהדבר זכור בתוכו, לאט לאט נתבאר ההרגשה הזו לוודאות גמורה, ולאחר מכן זה יצוץ מאליו החוצה.

העולה מן הדברים, השלב הראש הוא חיבור למקור חשיבה פנימי - "וְהִחְכְּמָהּ, מֵאֵין תְּמַצְאָה". שלב שני הוא ללמוד לזהות ולחוש נקודת מחשבה ראשונית, גרעין מחשבתני שמתגלה בתוכי. זהו שלב של הכרה בהוויה מחשבתית שלא באה לידי גילוי מחשבתני בפועל של מחשבה ברורה שצורתה מוגדרת, אלא זהו שלב קדום יותר שבו ההוויה המחשבתית רק באה למצב שאני תופס את עצם החשיבה כקיימת באותה נקודה שבה עיינתי. אני משהה את עצמי עם ההרגשה הזו, ואני מתחבר לזה לאט לאט עד שהמחשבה תנבע ותתגלה, ואז אני אוציא את אותה חשיבה מהכוח לפועל. ■ [מתוך דע את נפשך פרק י] אפשר לרכוש הספר מספרי אברומוביץ 03.578.2270

שאלה

יש בי חשש ביחס להתפשטות שלי בנפש, וכמו כן ביחס אל ההתכנסות, אלא שאיני מבין מהו ענין זה שהנפש נעה 'בתמידות' מהתכנסות להתפשטות וכן להיפך, ואשמח לדעת היכן זה מתגלה בנפש.

תשובה [יסודי וחשובה]

התפשטות הוא תנועת ההתרחבות בנפש. התכנסות הוא תנועת הצמצום בנפש. ניתן בס"ד להלן דוגמאות מעשיות לכך אולם יש להתבונן להבין שפעמים תנועה שחיצוניתה התפשטות פנימיותה אינה אלא התכנסות וכן להיפך. לדוגמא, חיי פנימיות בהגדרה חיצונית זהו התכנסות אולם בעומק זהו התפשטות והתרחבות פנימית לתוך עולם גדול ורחב ועמוק יותר ממה שנמצא בחוץ.

התפשטות	התכנסות
יציאה לחברה	התכנסות עם עצמו
חיי חיצוניות	חיי פנימיות
בקשת רעש חיצוני ופנימי	בקשת שקט חיצוני ופנימי
דיבור מרובה	דיבור מועט
דיבור	שתיקה
פישוט ידים ורגלים והדומה לו	התכוצות גופנית
מעשה	מנוחה
ער	ישן
מחשבה מאומצת	מחשבה שקטה
הסתכלות	עצימת העינים
ניגון תוסס	ניגון שקט
שמיעה	שקט
שמחה	עצבות
מחשבה	הדממת המחשבה
עיסוק בדברים רבים	עיסוק בדברים מועטים
התחברות ליסוד המים והרוח	התחברות ליסוד האש והעפר
אכילה מרובה	אכילה מועטת - צום
זריזות	עצלנות
גאווה	שפלות
כעס - התפרצות	סבלנות
הארת פנים	כובד ראש

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בכתובת: rav@bilvavi.net
להצטרף לרשימת העלון מדי שבוע ע"י אימייל subscribe@bilvavi.net
שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 | USA 718.395.2440
לעורך ובכל ענייני העלון: parsha@bilvavi.net | לקחת חסות עבור עלון שבועי: sponsor@bilvavi.net
רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ - משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | מייל: avi@moshebooks.com
ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829